Wiad. entomol.	**18** (2): 111-120	Poznań 1999

Muchówki wyższe (*Diptera*: *Calyptrata*) Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. II. *Tachinidae* *

Calyptrata (*Diptera*) of the Górzno-Lidzbark Landscape Park. II. *Tachinidae*

KRZYSZTOF SZPILA

Instytut Ekologii i Ochrony Środowiska UMK, Zakład Ekologii Zwierząt, ul. Gagarina 9, 87-100 Toruń

ABSTRACT: 110 species of the family *Tachinidae* were found in the Górzno-Lidzbark Landscape Park. It is 23.4% of their number recorded from Poland. Górzno-Lidzbark Landscape Park is a third or fourth lowland locality of *Phorinia aurifrons* R.-D., *Erythrocera nigripes* R.-D., *Athrycia impressa* WULP., *Hemyda obscuripennis* MEIG. in Poland.

KEY WORDS: *Diptera, Tachinidae*, Górzno-Lidzbark Landscape Park, faunistics, Poland.

Wstęp

Stopień poznania fauny *Tachinidae* Polski jest nierównomierny i niedostateczny (DRABER-MOŃKO 1991). Pierwsze informacje na temat rączyc z terenów Polski pochodzą z prac dziewiętnastowiecznych. Prace te zawierają wyrywkowe, niepełne dane. W ten sposób opracowane zostały Wyżyna Małopolska (NOWICKI 1873; BOBEK 1893, 1894), Tatry (LOEW 1870; NOWICKI 1873; BOBEK 1890), Nizina Mazowiecka (SZNABL 1881), Bory Tucholskie (RÜBSAAMEN 1901), okolice Gdańska i Pojezierze Mazurskie

* Druk pracy w 15% sfinansowany przez Zakład Ekologii Zwierząt UMK w Toruniu.

(CZWALINA 1893). W pierwszej połowie dwudziestego wieku pojawiły się bardziej szczegółowe opracowania dotyczące Sudetów (RIEDEL 1930), terenów Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej (RIEDEL 1934), Pobrzeża Bałtyku i Pojezierza Pomorskiego (KARL 1937), Puszczy Białowieskiej (SACK 1925) i Tatr (PAWŁOWICZ 1939).

W okresie powojennym badano do tej pory Bieszczady (DRABER-MOŃKO 1971), Pieniny (DRABER-MOŃKO 1978), Dolinę Nidy (DRABER-MOŃKO 1961; KARCZEWSKI 1990a,1990b). Podsumowanie danych o *Tachinidae* Niziny Mazowieckiej oraz Krainy Świętokrzyskiej znajdują się w pracach DRABER-MOŃKO (1982, 1993). Dane dotyczące Puszczy Białowieskiej znajdują się w pracach DRABER-MOŃKO (1968, 1998) i TROJANA (1994). Teren Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego (GLPK) nie był do tej pory badany przez dipterologów.

Celem niniejszej pracy było zinwentaryzowanie muchówek z rodziny *Tachinidae* GLPK.

Opis terenu badań i zastosowanych metod znajduje się w pierwszej części pracy (SZPILA 1999).

Chciałbym podziękować prof. dr hab. A. DRABER-MOŃKO za sprawdzenie oznaczeń niektórych okazów.

Wyniki

W czasie badań zebrano około 1500 rączyc należących do 110 gatunków. Szczegółowy wykaz *Tachinidae* wykazanych z terenów GLPK znajduje się w tabeli (Tab.). Spośród nich na bliższe omówienie zasługują:

Phorinia aurifrons ROBINEAU-DESVOIDY, 1830

– Gutowo DD19, 13 VIII 1997 1♂.

Na obszarze Polski wykazany do tej pory z Krainy Świętokrzyskiej (DRABER-MOŃKO 1993) i Puszczy Białowieskiej (TROJAN 1994; DRABER-MOŃKO 1998). W GLPK stwierdzony na wilgotnych łąkach.

Erythrocera nigripes (ROBINEAU-DESVOIDY, 1830)

– Buczkowo DD19, 3 VI 1997 2♂♂ 3♀♀; Czarny Bryńsk DD19, 14 VIII 1997 1♂.

W Polsce stwierdzony w okolicach Słubic (RIEDEL 1934), w Dolinie Nidy (KARCZEWSKI 1990) oraz Krainie Świętokrzyskiej (DRABER-MOŃKO 1993). Na terenie GLPK występował licznie na murawach psammofilnych.

Germaria ruficeps (FALLEN, 1820)

– Fiałki DD19, 21 VII 1996 1♀, 16 VII 1997 1♂;
– Nosek DD19, 28 VII 1997 1♀.

Gatunek ten z obszaru Polski wykazywano jedynie w pracach z ubiegłego stulecia (NOWICKI 1873; GRZEGORZEK 1873; CZWALINA 1893). W Parku występował na murawach ciepłolubnych i w łęgu.

Athrycia impressa (WULP, 1869)

– Nosek DD19, 15 VII 1997 1♂.

W Polsce wykazany z Niziny Mazowieckiej (DRABER-MOŃKO 1982), Krainy Świętokrzyskiej (DRABER-MOŃKO 1993) i Doliny Nidy (KARCZEWSKI 1990b). W GLPK jednego osobnika tego gatunku znaleziono w łęgu.

Opesia cana (MEIGEN, 1824)

– Nosek DD19, 3 VI 1997 2♂♂.

Gatunek podali z terenów Polski: CZWALINA (1893), NOWICKI (1873) i BOBEK (1873). Współcześnie wykazany został z Niziny Mazowieckiej (DRABER-MOŃKO 1982). W Parku stwierdzony na podstawie dwóch osobników złowionych na murawie psammofilnej.

Hemyda obscuripennis (MEIGEN, 1824)

– Górzno DD19, 21 VI 1996 1♂ 1♀.

W Polsce wykazany z okolic Nowego Sącza (NOWICKI 1873), Doliny Nidy (DRABER-MOŃKO 1961) i Krainy Świętokrzyskiej (DRABER-MOŃKO 1993). Na terenie Parku złowiono dwa osobniki w zbiorowiskach porębowych.

SUMMARY

The present paper contains results of faunistic investigations of *Tachinidae* in Górzno-Lidzbark Landscape Park. In all 110 species were found which makes 23.4% of the total number known from Poland.

Tab. Występowanie *Tachinidae* w wybranych środowiskach Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego (Occurrence of *Tachinidae* in selcted habitats of Górzno-Lidzbark Landscape Park).

Środowiska (Habitats): A – *Festuco-Brometea*, B – *Sedo-Scleranthetea*, C – *Arrhenatherion elatiors*, D – *Molinietalia*, E – *Epilobietea angustifolii*, F – *Querco roboris-Pinetum*, G – *Tilio-carpinetum*, H – *Circaeo-Alnetum*, J – *Carici-elogatae Alnetum*, K – *Artemisietea*, L – okna budynków (windows of buildings).

\+ – obecność gatunku w próbach ilościowych (occurrence species in the quantitative samples).

Gatunek (Species)	Środowisko (Habitat)											UTM		
	A	B	C	D	E	F	G	H	J	K	L	DD18	DD19	DE10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Exorista (Exorista) larvarum (L.)			+										+	+
Exorista (Adenia) rustica (FALL.)	+	+	+		+								+	+
Chaetogena obliquata (FALL.)		+											+	
Parasetigena silvestris (R.-D.)						+	+						+	
Phorocera assimilis (FALL.)							+						+	
Phorocera obscura (FALL.)						+	+						+	
Phorinia aurifrons R.-D.				+									+	
Bessa selecta (MEIG.)							+						+	
Meigenia dorsalis (MEIG.)						+							+	
Meigenia mutabilis (FALL.)		+											+	
Medina collaris (FALL.)		+	+										+	
Admontia grandicornis (ZETT.)							+						+	
Oswaldia muscaria (FALL.)							+	+					+	
Blondelia inclusa (HART.)							+							+
Blondelia nigripes (FALL.)	+		+				+						+	+
Compsilura concinnata (MEIG.)			+	+		+							+	
Acemyia acuticornis (MEIG.)	+	+											+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	16
Smidtia conspersa (MEIG.)							+						+	
Timavia amoena (MEIG.)						+							+	
Winthemia cruentata (ROND.)			+											+
Nemorilla floralis (FALL.)							+							+
Aplomya confinis (FALL.)		+				+							+	
Epicampocera succincta (MEIG.)			+	+									+	
Phryxe heraclei (MEIG.)						+							+	
Phryxe nemea (MEIG.)						+							+	
Phryxe vulgaris (FALL.)	+	+	+										+	
Bactromyia aurulenta (MEIG.)	+													+
Drino inconspicua (MEIG.)			+			+							+	
Drino lota (MEIG.)						+							+	
Drino vicina (ZETT.)					+			+				+	+	
Hubneria affinis (FALL.)			+		+				+			+	+	
Carcelia bombylans R.-D.						+								+
Carcelia lucorum (MEIG.)							+						+	
Platymya fimbriata (MEIG.)								+					+	
Eumea linearicornis (ZETT.)							+				+		+	+
Pales pavida (MEIG.)			+		+	+							+	
Erycilla ferruginea (MEIG.)			+										+	
Erythrocera nigripes (R.-D.)	+	+											+	
Sturmia bella (MEIG.)		+	+										+	
Masicera silvatica (FALL.)					+	+						+	+	
Masicera sphingivora (R.-D.)					+							+		
Hebia flavipes R.-D.							+						+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Gonia capitata (DE GEER)	+				+							+	+	
Gonia divisa MEIG.						+	+			+			+	
Gonia ornata MEIG.	+	+											+	
Gonia picea (R.-D.)	+												+	
Tachina (Tachina) grossa (L.)					+								+	
Tachina (Eudoromyia) fera (L.)			+										+	
Tachina (Eudoromyia) magnicornis (ZETT.)	+				+							+	+	
Tachina (Servillia) lurida (FABR.)					+	+	+						+	
Tachina (Servilla) ursina (MEIG.)							+						+	
Nowickia (Fabriciella) ferox (PANZ.)						+						+	+	
Germaria ruficeps (FALL.)	+							+					+	
Linnaemyia (Bonellimyia) impudica (ROND.)							+						+	
Linnaemyia (Bonellimyia) tessallans (R.-D.)			+				+						+	
Lydina aenea (MEIG.)					+								+	
Lyphia dubia (FALL.)						+	+						+	
Ernestia rudis (FALL.)						+							+	
Appendicia truncata (ZETT.)					+	+							+	
Eurithia anthophila (R.-D.)			+	+									+	
Eurithia connivens (ZETT.)			+				+		+			+	+	
Eurithia consorbina (MEIG.)	+		+						+			+	+	
Eurithia intermedia (ZETT.)		+											+	
Gymnochaeta viridis (FALL.)		+											+	
Zophomyia temula (SCOP.)			+	+									+	
Loewia foeda (MEIG.)									+			+		
Pelatachina tibialis (FALL.)	+												+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Macquartia grisea (FALL.)			+										+	
Macquartia tenebricosa (MEIG.)			+		+								+	
Macquartia viridana (R.-D.)											+		+	
Triarthria setipennis (FALL.)	+												+	
Actia pilipennis (FALL.)				+									+	
Peribaea tibialis (R.-D.)			+										+	
Siphona geniculata (DE GEER)		+											+	
Demoticus plebejus (FALL.)	+	+											+	
Solieria pacifica (MEIG.)	+													+
Dinera carinifrons (FALL.)					+								+	
Dinera ferina (FALL.)			+		+	+	+	+				+	+	
Dinera grisescens (FALL.)					+								+	
Estheria petiolata (BONSD.)	+												+	
Estheria picta (MEIG.)		+											+	
Dexia rustica (FABR.)		+	+										+	+
Prosena siberita (FABR.)	+												+	
Eriothrix rufomaculata (DE GEER)	+	+	+	+									+	
Campylocheta praecox (MEIG.)						+							+	
Athrycia impressa (WULP)								+					+	
Athrycia trepida (MEIG.)	+	+				+							+	
Voria ruralis (FALL.)			+										+	
Thelaira nigripes (FABR.)	+					+	+						+	
Dufouria chalybeata (MEIG.)	+	+											+	
Dufouria nigrita (FALL.)	+												+	
Eliozeta pellucens (FALL.)		+											+	

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Clytiomya continua (PANZ.)		+				+						+	+	
Ectophasia crassipennis (FABR.)									+				+	
Gymnosoma clavata (ROHD.)			+							+			+	+
Gymnosoma nitens MEIG.	+				+								+	
Gymnosoma nudifrons HERT.	+												+	
Gymnosoma rotundata (L.)	+				+	+				+		+	+	
Cistogaster globosa (FABR.)		+											+	
Opesia cana (MEIG.)		+											+	
Phasia (Phasia) hemiptera (FABR.)			+											+
Phasia (Phasia) obesa (FABR.)	+	+											+	
Phasia (Hyalomya) pusilla MEIG.		+											+	
Leucostoma simplex (FALL.)		+											+	
Cylindromyia (Cylindromyia) brassicaria (FABR.)	+		+		+					+		+	+	
Cylindromyia (Neocyptera) auriceps (MEIG.)	+	+	+										+	
Cylindromyia (Neocyptera) interrupta (MEIG.)	+									+			+	
Hemyda obscuripennis (MEIG.)					+								+	
Phania curvicauda (FALL.)		+											+	
Phania funesta (MEIG.)		+											+	

PIŚMIENNICTWO

BOBEK K., 1890: Przyczynek do fauny muchówek tatrzańskich. Spraw. Kom. fizyogr., Kraków, **25**: 218-242.

BOBEK K., 1893: Przyczynek do fauny muchówek Krakowskiego okręgu. Spraw. Kom. fizyograf., Kraków, **28**: 8-28.

BOBEK K., 1894: Przyczynek do fauny muchówek okolic Przemyśla. Spraw. Kom. fizyogr., Kraków, **29**: 142-167.

CZWALINA G., 1893: Neues Verzeichnis der Fliegen Ost- und Westpreussens. Osterprogr. Altädt. Gymn., 9 Teil., Königsberg, (2) + 34 ss.

DRABER-MOŃKO A., 1961: *Phasiidae* (*Diptera*) Doliny Nidy. Fragm. faun., **8**: 631-658.

DRABER-MOŃKO A., 1968: Materiały do znajomości *Dexiinae* (*Diptera*, *Larvaevoridae*) Polski. Fragm. faun., **14**: 231-275.

DRABER-MOŃKO A., 1971: Niektóre *Calyptrata* (*Diptera*) Bieszczadów. Fragm. faun., **17**: 483-543.

DRABER-MOŃKO A., 1978: *Scatophagidae, Muscinae, Gasterophilidae, Hippoboscidae, Calliphoridae, Sarcophagidae, Rhinophoridae, Oestridae, Hypodermatidae i Tachinidae* (*Diptera)* Pienin. Fragm. faun., **22**: 51-229.

DRABER-MOŃKO A., 1982: Tachinid Flies (*Tachinidae*, *Diptera*) of Warsaw and Mazovia. Memorab. zool., **35**: 141-162.

DRABER-MOŃKO A., 1991: *Calliphoridae*, *Sarcophagidae*, *Rhinophoridae*. [W:] J. RAZOWSKI (red.), Wykaz zwierząt Polski, **2**. Ossolineum, Wrocław - Warszawa - Kraków: 252-263.

DRABER-MOŃKO A., 1993: Rączyce (*Diptera*, *Tachinidae*) Krainy Świętokrzyskiej. Fragm. faun., 36: 275-328.

DRABER-MOŃKO A., 1998: *Tachinidae* (*Diptera*) of the canopy layer in pine forests (*Peucedano-Pinetum*) of different succesional age in Puszcza Białowieska. Parki nar. Rez. przyr., Bialowieża, **17**. 3 (supl.): 77-100.

GRZEGORZEK A., 1873: Uebersicht der bis jetzt in der Sandezer Gegend West-Galiziens gesammelten Dipteren. Verh. zool.-bot. Ges., Wien, **23**: 25-36.

KARCZEWSKI J., 1990a: *Calliphoridae, Sarcophagidae, Rhinophoridae* i *Tachinidae* (*Diptera*) rezerwatu Grabowiec koło Pińczowa. Ochr. Przyr., **47**: 235-256.

KARCZEWSKI J., 1990b: *Calliphoridae, Sarcophagidae, Rhinophoridae* i *Tachinidae* (*Diptera*) „stepów kwietnych" (*Inuletum ensifoliae*, *Thalictro-Salvietum pratensis*) rezerwatu Góry Pińczowskie (woj. kieleckie). Fragm. faun., **33**: 83-99.

KARL O., 1937: Die Fliegenfauna Pommerns. *Diptera Brachycera* (Fortsetzung und Schluss). Stettin. ent. Ztg., **98**: 125-159.

LOEW H., 1870: Ueber die bisher auf der Galizischen Seite des Tatragebirges beobachten Dipteren. Kraków. 18 ss.

NOWICKI M., 1873: Beiträge zur Kenntnis der Dipterenfauna Galiziens. Krakau. 35 ss.

PAWŁOWICZ J., 1939: Über die Raupenfliegen (*Tachinarien*) des Tatra Gebirges. VII Intern. Kongr. für Entom., Berlin: 332-341.

RIEDEL M., 1930: Die subalpine Fliegenfauna von Reinerz (Glatzer Gebirge, Schlesien). Z. wiss. Ins. biol., Berlin, **25**: 71-78.

RIEDEL M., 1934: Die bei Frankfurt (Oder) vorkommenden Arten der Dipteren – Familie *Tachinidae* (einschl. *Sarcophagidae*). Dtsch. ent. Z., 1934: 252-272.

RÜBSAAMEN E., 1901: Bericht über meine Reie durch Tucheler Heide in Jahren 1896 und 1897. Schr. nautrf. Ges., Danzig, **10**: 1-70.

SACK P., 1925: Die Zweiflüger des Urwaldes von Bialowies. Abh. mat. natrw. Abt. Bayer. Akad. Wiss., München, **5**, Suppl.: 259-277.

SZNABL J., 1881: Spis owadów dwuskrzydłowych zebranych w Królestwie Polskim i Guberni Mińskiej. Pam. fizjogr., Warszawa, **1**: 357-390.

SZPILA K., 1999: Muchówki wyższe (*Diptera*: *Calyptrata*) Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego. I. *Calliphoridae*, *Sarcophagidae*, *Rhinophoridae.* Wiad. entomol., **18** (1): 41-51.

TROJAN P., 1994: Secondary succesion of fauna in the pine forests of Puszcza Białowieska. Fragm. faun., **37**: 3-104.